

Långt arbetsliv bland tyger

Om starka färger gör människan gott så är det nog där hemligheten ligger bakom Laura Hottinens ork och arbetsglädje. Eurokangas tygbutik i centrala Helsingfors är en färgstark textildröm i ett vinterkallt och grått Helsingfors. Laura Hottinen är 68 år, men har svårt att sluta jobba.

- Jag tycker om att vara med folk och har ett fritt jobb.

En ung kvinna, Laura Juslin, kommer in och väljer tyger. Hon ska sy en kjol åt sig själv och en klänning åt sin syster. Laura Hottinen ger tvättråd "enbart handtvätt, stryk försiktigt", och det märks att ett proffs är i farten. Har man hållit på sedan 1954 sitter yrkeskunskapen djupt – vem känner exempelvis i dag till Klingenthal nummer 1, ett gammalt populärt gabardintyg för byxor?

Sy själv-trenden är stark bland unga. För ett tiotal år sedan började de finska skolorna ett system där eleverna får en budget att själva köpa tyger de kan sy kläder av – och i dag är det många, även pojkar, som kommer in och väljer tyger. De syr personliga plagg, såna som inte kompisarna har.

- Unga kunder är trevliga, det är roligt att göra affärer med dem.

Brist på arbetskraft

Det är sådana människor som behövs, säger myndigheterna i Finland. Befolkningen hör till den snabbaste åldrande i hela Europa och arbetskraftsbristen gör sig redan kännande i många branscher – i synnerhet där det behövs yrkeskunnigt folk. Laura Hottinen var 65 år och hade som nybliven pensionär åkt till södern för att njuta av solen när telefonen ringde. Hennes tidigare chef berättade att de hade personalbrist och undrade om, ja, ville hon

möjligen komma tillbaks och jobba?

- Det var ändå inget bra skidföre här hemma den vintern.

Jobbet är emellanåt ganska tungt, även om hon jobbar kortare vecka och fem till sex timmar per dag. Men tygpackarna är tunga att lyfta. Laura Hottinen håller sig i form med löpning och skidåkning, går hos massören och sätter guldkant på tillvaron med ansikts- och fotvård.

Däremot är jobbet ingen bra ekonomisk affär, inkomstskatten är högre än om hon skulle lyfta pension. Laura Hottinen tycker skattesystemet kunde vara mer flexibelt. Att hon skulle ta jobb av unga, det går hon inte med på.

- Det råder brist på yrkeskunnigt folk. Det här är ett krävande yrke. Vi ska kunna föreställa oss vad kunden tänker göra av materialet, vi måste känna till olika tyger, modetrenderna, kunna ge tvättråd.

Nationell satsning

Finländska myndigheter har under flera år bedrivit kampanjer för att få folk att jobba längre. Budskapet har predikats åtminstone sedan 1996 då en kommitté tog fram förslag på hur sysselsättningen för äldre arbetstagare kan förbättras. Regeringen tog fasta på dessa när det nationella åldersprogrammet startades (1998-2002). Det handlade om en satsning på information och utbildning

och den viktigaste uppgiften var att påverka den allmänna opinionen: efter den ekonomiska depressionen i början av 1990-talet var arbetslösheten uppe i över tjugo procent och framförallt tvingades de äldsta i personalen ut ur arbetslivet, men tecken fanns redan då på en begynnande arbetskraftsbrist. Tyngdpunkten låg på arbetskraftsmyndigheter, arbetarskydd, företagshälsovård och undervisning.

För att säkra en positiv utveckling skapades ett nät av utbildningsexperter som för erfarenheterna vidare, inte minst till ledare i företag och organisationer. Åldersprogrammet gav också upphov till omfattande forskning och utvecklandet av ett mätinstrument, en Tygbarometer som mäter arbetsförmågan.

Positiva tecken kunde ses när åldersprogrammet utvärderades 2002 – arbetslösheten minskade bland äldre arbetstagare, pensionsåldern steg, arbetsgivarnas attityder förändrades och en allmän medvetenhet om den demografiska förändringen växte fram – men den verkliga effekten kan ha varit fördröjd.

Pensionsreform

Nu tycks trenden ha vänt på allvar, delvis tack vare en pensionsreform som uppmuntrar folk att arbeta längre. Om fjolårstrenden fortsätter skjuts pensionsåldern upp med 2-3 år. År 2005 pensionerade sig bara var fjärde vid 63 års ålder, vilket var mindre än väntat, och även i åldrarna 60-62 år har



Av:
Carl-Gustav
Lindén,
Helsingfors



Foto: Tuulikki Holopainen

Sy själv-trenden är stark bland unga i Finland. Laura Juslin ska sy en kjol. Laura Hottinen tycker det är roligt att göra affärer med de unga kunderna.

pensioneringarna minskat. Fortfarande är dock den genomsnittliga pensioneringsåldern bara drygt 59 år – upp från 57 år då åldersprogrammet inleddes. Den låga åldern beror på stora förtidspensioneringar av unga arbetsoförmögna personer.

Pensionsreformen trädde i kraft i fjol och lockar folk att jobba längre med löfte om en högre pension, 4,5 procent år på inkomsterna. Pensionsåldern är valbar, 63–68 år.

- Det goda sysselsättningsläget bland äldre arbetstagare har

stött denna utveckling, säger Hannu Uusitalo, direktör på Pensionsskyddscentralen, en organisation som övervakar det finländska pensionssystemet.

I Finland är de som lämnar arbetslivet nu fler än de som kommer in och det här gäller i flera decennier framöver, därför tycks nu insikten ha växt också hos arbetsgivarna att de måste hålla fast vid sina trotjänare.

- Denna befolkningsutveckling skapar efterfrågan också på äldre arbetskraft och den genomförda pensionsreformen uppmuntrar personer som fyllt 60 år att fortsätta arbeta, säger Uusitalo.

Ännu är det för tidigt att avgöra om pensionsreformen har lyckats, en klar bild får man först om fyra eller fem år, men pensionsreformen har siktet inställt på de närmaste årtiondena och fram till år 2050. Förutom att få folk att jobba längre är tanken också att minska trycket på att höja pensionsavgifterna.

65+

Den officiella pensionsåldern i Finland är 65 år. Den har Laura Hottinen passerat för länge sen och i hennes ålder är inte många kvar i arbetslivet. Efter 51 år i textilbranschen, varav 30 som försäljningschef, var det nog några som tyckte att hon gott kunde trappa ned, inte minst släkt och vänner.

- Alla undrar, mina systrar är förskräckta. Du som har jobbat så länge: hur orkar du, du behöver ju inte? Några kunder funderar också.

- Sluta jobba?
När jag fyller 70, kanske då, men vi får se.